

# Huvikooli Tartu Loodusmaja “Seikluslik matkaring” õppekava

## Üldosa

### 1. Õppekava lühikirjeldus

“Seikluslik matkaring” õppekava on dokument, mille alusel toimub õppetöö erahuvikoolis Tartu Loodusmaja. Õppekava koostamisel on lähtutud huviharidusstandardist, erakooliseadusest, huvikooliseadusest, Tartu Loodusmaja põhikirjast, SA Tartu Keskkonnahariduse Keskuse arengukavast. Õppekava alusel toimuv loodushariduslik õpe on mõeldud 9.-12. klassi õpilastele, keda huvitab loodussäästlike teadmiste arendamine praktiliste ülesannete ja matkamise kaudu.

### 2. Õppe maht

3 õppeaasta vältel kokku 210 tundi, igal õppeaastal 70 akadeemilist tundi.

### 3. Alusväärtused

- 3.1. õpilase õpi- ja tegevushuvi hoidmine ning arendamine loodusmatkade alal;
- 3.2. pakkuda mitmekesiseid õpikogemusi ja kaasatagemise võimalusi teadmiste, tunnete ja tegevuse tasandil;
- 3.3. õpilaste arengut ja sellega kaasneva turvatunnet soodustava keskkonna pakkumine;
- 3.4. õpilaste ealiste, sooliste ja individuaalsete iseärasuste ning vajadustega arvestamine;
- 3.5. kaasaaitamine rahvusvähemuste integreerumisel Eesti ühiskonda ja kultuuriellu.

### 4. Õppe korraldus

Õppes võivad osaleda 9.-12. klassi õpilased tasemeharidusest vabal ajal vanema avalduse alusel. Õpe toimub kord nädalas (kokku 2 akadeemilist tundi) Tartu loodusmajas (Lille 10). Huviringi õppetundides on teooria ja praktika lõimitud, kasutatakse erinevaid õppetöö vorme ja meetodeid, aga eelkõige matkamist looduses: teoreetiline ja praktiline õpe, rühma- ja individuaalõpe, projektipõhine õpe, aktiiv- ja avastusõpe, laagrid, erinevad matkad, ekskursioonid ning õppekäigud. Õpitulemuste hindamiseks ja kontrolliks kasutatakse vestlust, väikeprojektide koostamist, matkakogemuste jagamist konverentsidel, osalemist konkurssidel, võistlustel, viktoriinides ning matkadel. Osaletakse ülelinnalistes ja üleriigilistes projektides ning üritustel, kus antakse õpilastele võimalus ise õpitubasid ja mini-orienteerumisi juhtida.

Õppegrupi suurus on 10 - 15 õpilast.

### 5. Õppe-kasvatuslikud eesmärgid

- Anda ülevaade inimese ja looduse suhtest ning tutvustada matkamist kui vabaaja veetmise ja looduse tundmaõppimise võimalust;
- kasvatada vastutust keskkonna ees, kujundada loodussõbralikku hoiakut vaatluste ja arutelude kaudu;
- edastada teoreetilisi teadmisi ja õpetada praktilisi oskusi matkamise ning looduses liikumise kohta.

## 6. Õppeteemad (olulisemad üldteemad)

- Matkaliigid. Looduses liikumise võimalused Eestis ja välismaal. Info leidmine matka-, looduse- ja keskkonnateemade kohta. Kaardid, GPS ja orienteerumine. Matkaplaneerimise veebirakendused. Matkade ja laagrite tüübid, ettevalmistus ja läbiviimine.
- Matkakorraldus. Matkavarustus. Kõied ja sõlmed. Igäüheõigus. Looduskaitseeadus. Kaitsekorralduskavad, erinevad kitsendused ja liikumiskeelud. Keskkonnasäästlik eluviis.
- Meeskonnatöö. Oma matkakogemuste jagamine, oskuste testimine ja tegevuse õnnestumise analüüs (konverentsidel esinemine, vestlusõhtute korraldamine, külalistunnid, lastekaitsepäeva töötubade läbiviimine, Tartu loodusmaja ja Eesti Matkaliidu üritustel osalemine, matkade korraldamine, Tartu loodusmaja veebilehele artiklite kirjutamine).
- Laagrisse jäämine. Laagrikord, turvalisuse tagamine ja esmaabi. Laagriehitised. Puhta vee varumine. Tule süütamine. Matkatoidu valmistamine ja toiteväärtuse arvutamine. Õhu kvaliteedi hindamine. Keskkonnasõbralik käitumine matkal.
- Eesti taimed ja seened: söödavad, mürgised ja ravimtaimed. Taimede korjamine, säilitamine ja kasutamine matkal. Eesti loomad ja nende tegevusjäljed. Kalapüük matkal.

## Ainekava

<b>Alustamise tingimused</b>	Õppes võivad osaleda 9.- 12. klassi õpilased tasemeharidusest vabal ajal vanema avalduse alusel.
<b>Kestus</b>	3 õppeaastat
<b>Ainemaht</b>	igal õppeaastal 2 akadeemilist tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas, kokku 210 tundi
<b>Õppekeel</b>	eesti keel, inglise keel

<b>Õppemeetodid</b>	õppijat kõitev praktilise sisuga õppetegevus loodusmatkade vahendusel, õppekäigud, projektõppepäevad, õppelaagrid
---------------------	---

## 1. Õpiväljundid

Õppekava läbinud õpilane:

- mõtleb praktiliselt, loovalt ja suudab kaasõpilasi inspireerida keskkonnasõbralikult käituma;
- oskab oma tegevusi eesmärgistada ja analüüsida nii ümbritsevat keskkonda, oma korraldatud ürituste õnnestumist ja tegevuste tagajärgi;
- oskab teha loodussäästlikke valikuid nii igapäevaelu küsimustes kui matkasid planeerides;
- on võimeline individuaal- kui ka grupitööks, suudab kanda vastutust;
- mõistab teoreetiliste kui ka praktiliste teadmiste tähtsust;
- mõistab inimtegevuse osa liikide hävimises ja bioloogilise mitmekesisuse kaitse olulisust ning suhtub vastutustundlikult enda tegevusesse looduskeskkonnas;
- teadvustab looduse, tehnoloogia ja ühiskonna vastastikuseid seoseid ning väärtustab säästva arengu tähtsust isiklikul, kohalikul, riiklikul ja rahvusvahelisel tasandil;
- väärtustab loodus- ja keskkonnahoidu kui kultuurinähtust;
- lahendab kohalikele näidetele tuginevaid keskkonnavalaseid dilemmaprobleeme, arvestades teaduslikke, majanduslikke ja eetilisi seisukohti ning õigusakte;
- analüüsib kriitiliselt kodanikuaktiivsusele tuginevaid loodus- ja keskkonnakaitse suundumusi ja meetmeid ning kujundab isiklikke väärtushinnanguid.

## 2. Õppesisu kolmel õppeaastal

<b>TEEMAD</b>	<b>Õpitulemused</b>
<b>Matkaliigid. Looduses liikumise võimalused Eestis ja välismaal. Info leidmine matka-, loodus- ja keskkonnateemade kohta. Kaardid, GPS ja orienteerumine. Matkaplaneerimise veebirakendused.</b>	Õpilane oskab kolmanda aasta lõpuks: - tuua välja jalgsimatka, jalgrattamatka, veematka, automatkan, räätsamatkan ja mägimatkan eripärasid; - matkaliigist lähtuvalt leida informatsiooni matkaradade kohta Eestis ja välismaal; - kasutada erinevaid interaktiivseid matkaplaneerimise rakendusi (AllTrails, A-GPS Tracker, Stellarium, Regio, Google Maps jne) ja orienteeruda maastikul.

<p><b>Matkakorraldus. Matkavarustus. Köied ja sõlmed. Igaiuheõigus. Looduskaitseeadus. Kaitsekorralduskavad, erinevad kitsendused ja liikumiskeelud. Keskkonnasäästlik eluviis.</b></p>	<p>Õpilane oskab kolmanda aasta lõpuks:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- planeerida iseseisvalt ühe- ja mitmepäevaseid matku;</li> <li>- lähtuda looduses liikumisel kehtivatest seadustest ja headest tavadest;</li> <li>- sõlmida juhisõlme, seasõrga, austria juhisõlme, kontrollisõlme, vahemehe sõlme, meremehesõlme, haaravat ja UIAA sõlme ning neid matkal korrektselt rakendada;</li> <li>- valida vastavalt matkaliigile varustust, varustust kasutada (telgi püstitamine, priimuse kasutamine jne) ning varustuse eest hoolt kanda.</li> </ul>
<p><b>Meeskonnatöö. Oma matkakogemuste jagamine, oskuste testimine ja tegevuse õnnestumise analüüs (konverentsidel esinemine, vestlusõhtute korraldamine, külalistunnid, lastekaitsepäeva töötubade läbiviimine, Tartu loodusmaja ja Eesti Matkaliidu üritustel osalemine, matkade korraldamine, Tartu loodusmaja veebilehele artiklite kirjutamine). Projektide ja uurimistöde arutamine, koostamine, esitamine ja läbiviimine.</b></p>	<p>Õpilane oskab kolmanda aasta lõpuks:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- arvestada erinevate matkakaaslaste vajadustega ja teha kompromisse, leida konsensust;</li> <li>- esitada kuulajatele oma kogemusi informatiivselt, põnevalt ja arusaadavalt, austades autoriõigusi;</li> <li>- kavandada väikeprojekte kogukonna kaasamiseks ja analüüsida ürituste õnnestumist;</li> <li>- testida oma sportlikku ja vaimset võimekust erinevate matkaliikide ja maastike raames;</li> <li>- korraldada suhtlust erinevate sihtgruppide vahel ja juhendada nooremaid matkahuvilisi sarnaste oskuste omandamiseks.</li> </ul>
<p><b>Laagrisse jäämine. Laagrikord, turvalisuse tagamine ja esmaabi. Laagriehitised. Puhta vee varumine. Tule süütamine. Matkatoidu valmistamine ja toiteväärtuse arvutamine. Õhu kvaliteedi hindamine. Keskkonnasõbralik käitumine matkal.</b></p>	<p>Õpilane oskab kolmanda aasta lõpuks:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- koostada laagri jaoks riskianalüüsi ja arvestada erinevate ohtudega looduses ning vastavalt sellele pakkida matkale kaasa esmaabivahendeid ja anda vajalikku esmaabi endast väiksematele ja suurematele;</li> <li>- seada üles laagrit, rajada vajalikke laagriehitisi (varjualune, tualett, looduslik külmkapp) ning kasutada tööriistu (saag, kirves) ehitamiseks;</li> <li>- märgata puhta vee indikaatoreid, vett puhastada ja kasutada toidu valmistamiseks ning vältida vett saastavat käitumist;</li> <li>- märgata puhta õhu indikaatoreid ja vältida õhusaastet tekitavat käitumist;</li> <li>- algatada lõket mitmel erineval moel (tikud, peegel, patarei, tulepulk) ja teab, kuidas hoiduda metsatulekahju tekitamisest ning kuidas metsatulekahju puhul käituda;</li> <li>- koostada matkagrupile menüüd, arvutada toiteväärtust vastavalt läbitavale marsruudile ning toitu lõkkel ja priimusel valmistada.</li> </ul>

<p><b>Eesti taimed ja seened: söödavad, mürgised ja ravimtaimed. Taimede korjamine, säilitamine ja kasutamine matkal. Eesti loomad ja nende tegevusjäljed. Kalapüük matkal.</b></p>	<p>Õpilane oskab kolmanda aasta lõpuks:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- määrata taimi ning vältida looduses kasvavaid mürgiseid taimi, taimeosaid ja seeni;</li> <li>- korjata ravimtaimi, seeni, marju vastavalt hooajale, neist valmistada matkateed või –rooga;</li> <li>- määrata loomade tegutsemisjälgede alusel liike, teab loomade aastaajalist elurütmi ja oskab sellega metsas liikudes arvestada;</li> <li>- määrab peamisi mageveekalu, oskab kala püüda igal aastaajal ja sellest valmistada matkal süüa.</li> </ul>
---	--

### 3. Tagasisidestamine

Tagasisidestamise eesmärgiks on õpilaste arengu toetamine, positiivse eluhoiaku ja sotsiaalsete oskuste kujundamine.

Tagasisidestamine toimub:

- õpetajapoolse suulise hinnanguna õppeprotsessi käigus ning individuaal- ja rühmatöodes osalemise järel;
- enesehindamine matkaselli käsiraamatu osaoskuste alusel ja kaasõpilastega vesteldes;
- infona saavutatud tulemustest konkurssidel, konverentsidel ja võistlustel osalemise korral.

Kursuse lõppedes antakse igale õpilasele Tartu Loodusmaja tunnistus õppetöö mahu ja teemavaldkondade läbimise kohta ning konkurssidel saavutatud tulemuste kohta.